THE LANGUAGE – FORM OF SECONDARY ADAPTATION FOR PERSONS DEPRIVED OF LIBERTY

Elena Pitiu, PhD Student, University of Bucharest

This text is trying to present a short analysis of the penitentiary vocabulary, a study of the way that prisoners establish relations between them, but also of their relations with the prison's employees.
We consider that the space of detention is a whole different world, with different rules and regulations and the language has here more impact than anywhere else. It helps sending the message, but the importance is more than this: it helps the prisoners to transmit a certain message, known only by them, message that usually is inaccessible for the employees of this institution.
The way in which the deprived persons of liberty communicate, how they solve certain problems using words with different meanings has shown us that the penitentiary language is also a way of secondary adaptation; it stays next to other ways through which the detainees are trying to recreate or to rebuild the freedom they had outside, but has been taken by incarceration.
We will also take in consideration the official language used by employees and by the state representatives when they talk about this sensitive field of society, but also the difference between the language used by employees when talking with prisoners and when talking with visitors from outside the prison.
In the end, we mention the way that detainees are using the language with other prisoners and with visitors and employees; we will also point the way in which, because of their experience in the legal system, the prisoners have a legal language, closed to the language used by a specialist in legal sciences.

Key words: official language, penitentiary slang, detainees, secondary adaptation, prison's employees.

1.Introducere

A scrie despre spațiul carceral necesită multă empatie și un efort substanțial. Este greu să pătrunzi în lumea carcerală și să identifici toate legăturile foarte puțin deductibile ale acestui spațiu, plin de mister și suferință.

În primul rând, oamenii din afara închisorii îi judecă pe cei dinăuntru pentru fapta pe care au făcut-o și pentru care se află în spatele gratiilor; o faptă reprobabilă, care a produs suferință altora și care l-a trimis pe făptuitor direct în această lume. Este adevărat că nu se ajunge în penitenciar decât după săvârșirea unei fapte penale, o faptă cu grave implicații asupra victimelor, deoarece acela care a săvârșit o faptă de o mai mică gravitate, de obicei primește o pedeapsă cu suspendare sau intră în supravegherea serviciului de probațiune.

În concluzie, cine ajunge în penitenciar a săvârșit o faptă gravă, cu una sau mai multe victime sau, în cazul infracțiunilor economice, prejudiciul a fost unul foarte mare.

În această lume, odată ajuns, individul nu mai are neapărat contact cu opiniile publice, deoarece nu mai intră în contact cu persoanele cunoscute pentru a putea fi judecat de ele. El intră însă în contact cu două categorii de persoane. Pe de o parte, este vorba despre ceilalți deținuți, cu care împarte efectiv spațiul de detenție, fie că locuiesc în aceeași cameră, se

BDD-V617 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 17:00:53 UTC)

întâlnesc la muncă, la masă sau în oricare altă activitate și apoi intră în contact cu angajații instituției, aceia care au grijă ca regulamentul formal al instituției să fie respectat, să se păstreze liniștea, iar deținuții să nu își facă rău unul altuia sau chiar propriei persoane.

Aici întreg sistemul de valori al individului se modifică. În primul rând, trece prin carantină, care este o perioadă definitorie pentru întreaga lui viață în penitenciar; acum învață regulamentul formal, ce anume se așteaptă de la el pe parcursul detenției și cum trebuie să se comporte pentru a nu-și atrage sancțiuni sau pentru a nu-și prelungi în mod nejustificat pedeapsa. Așadar, încă de la intrarea sa în penitenciar și până în ziua eliberării, individul trece prin diferite etape și situații care îi modifică modul de gândire, comportamentul și îi schimbă acestuia percepțiile față de mediul înconjurător.

Erving Goffman este autorul care a inclus penitenciarul în lista instituțiilor totale. El definește instituția totală drept "un loc în care își desfășoară viața și activitatea un număr mare de indivizi cu statut similar, despărțiți de restul societății pentru o perioadă de timp apreciabilă și care duc împreună o viață strict delimitată, reglementată oficial de către instituție."(Goffman, 2004, p.11) Așadar, odată intrat în acest spațiu, individul nu mai are deloc intimitate, nu își mai poate organiza programul cum dorește, însă lucrul cel mai important este acela că, prin dobândirea statutului de "pușcăriaș", el nu mai are dreptul la nici un fel de alegere personală, logica de funcționare a acestor instituții fiind aceea de a exclude propriile alegeri: "încercarea de a satisface un număr mare de necesități omenești prin organizarea birocratică a unor grupuri mari de oameni reprezintă faptul-cheie al instituțiilor totale, indiferent dacă este sau nu o modalitate necesară sau eficientă de organizare socială în circumstanțele date."(Goffman, 2004, p.18).

2. Structura socială din spațiul carceral

Fiind un spațiu închis, trebuie să observăm că penitenciarul este o instituție cu multiple interacțiuni între persoane. Avem pe de o parte deținuții, iar de cealaltă, pe angajații instituției penitenciare. Atitudinea deținuților față de cadre diferă în funcție de poziția ocupată de acestea în ierarhia instituției. Gardienii sunt priviți cu neîncredere de către deținuți: "sunt niște șacali mai mari decât noi. Dacă nu se grăbeau să se facă albaștri erau în locul nostru. Drojdie. Afară nimeni nu are nevoie de ei. n-au nici un Dumnezeu. Se ascund în găurile astea pentru că se tem. Cei mai mulți nu se simt în siguranță decât în timpul slujbei, când zidurile care ne țin aici îi apără și pe ei de ochii și gura celor din afară." (Bozînțan, 2001, p. 86). De cealaltă parte, directorul penitenciarului și cadrele cu funcții de conducere sunt priviți altfel și mult mai respectați de către persoanele private de libertate: "Vedeți-vă de treaba voastră, că noi nu la voi ne gândim, ne gândim la oamenii ăștia de conducere, că nu trebuie să le facem greutăți, probleme...comandanții nu au nici o răutate asupra noastră, dânșii își fac datoria. Asta a fost legea, ordinul care li s-a dat."(Istodor, 2005, p. 54).

De cealaltă parte, lumea deținuților este extrem de fragmentată. Se fac diferențieri de natură juridică între infractorii primari și cei recidiviști, dar și între statutul pe care îl are deținutul în ierarhia spațiului de detenție. Mai apoi, experiența vieții penitenciare împarte lume deținuților în două mari categorii extrem de diferite; pe de o parte sunt cei care cunosc "regulile casei" și pot, măcar în parte, să scape de exigențele personalului și nou-veniții, care intră în penitenciar cu un cod comportamental învățat din afară, care aici nu își are în nici un fel aplicabilitate. „Treptat noul venit va asimila atât prescripţiile care definesc rolul de deţinut

BDD-V617 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 17:00:53 UTC)

cât şi modalităţile de a-l performa şi, eventual, de a se adapta la noul statut. Rolul deţinuţilor cu o bogată experienţă a detenţiei (dobândită ca urmare a executării mai multor pedepse privative de libertate fie a executării unei părţi însemnate dintr-o pedeapsă lungă) este foarte important: „depozitari" ai tradiţiilor închisorii, ei joacă un rol important în socializarea noilor veniţi. Astfel, ei sunt agenţi principali în transmiterea către noii veniţi a regulilor care guvernează viaţa grupului de deţinuţi, dar în acelaşi timp joacă rolul de filtru al regulilor transmise de către personal, reguli care ar trebui să traducă în comportamente explicite scopurile oficiale ale penitenciarului." (Dobrică, 2008, suport curs nepublicat, pag.11): „Pot să spun că, la început, a fost foarte greu. Nu eram învăţat, trebuie să te-nveţi, nu? Deci nu ştii mersul lucrurilor, care sunt regulile. Nu regulile interioare ale puşcăriei. Alea nu-s aşa importante. Regulile dintre hoţi. Că există un regulament al puşcăriei şi hoţii au un regulament al lor. Deci era, pot să spun, un regulament tâmpesc, aşa. Când erai în cameră, trebuia să te baţi cu cineva, să fii mai tare – acum câţiva ani. Dacă erai mai slab, ţi se făcea primirea. Deci erau nişte chestii tâmpite care nu-şi aveau rost. Dar hoţul le făcea." (Istodor, 2005, pag.187).

Apoi, există diferenţieri între deţinuţi în funcţie de infracţiunea sau infracţiunile pe care aceştia le-au săvârşit şi pentru care au fost condamnaţi. Dintre toate categoriile de infracţiuni, cele de natură sexuală sunt privite cel mai rău, cei condamnaţi pentru astfel de fapte fiind „un obiect permanent al disprețului, batjocorii şi violenţei celorlalţi deţinuţi." (Dobrică, 2008, pag.14). Reacţiile celorlalţi deţinuţi faţă de ei merg „de la izolare şi până la agresarea zilnică. Respingerea lor este motivată prin explicaţii de genul „avem şi noi mame, surori, prietene şi copii", „ăştia nu merită să trăiască", „ăştia nu sunt normali." (Bruno, 2006, pag.91).

O altă clasă distinctă este categoria celor care „dau în primire", numiţi şi „sifoane", „jeturi" sau „turnători"; aceştia sunt cei care „trag cu urechea" şi „dau cu ciocul" la cadre şi la ofiţerul SRI. Izolaţi de ceilalţi membri ai colectivităţii pentru că se supun autorităţilor pentru vagi promisiuni de liberare condiţionată, ei suportă, de câte ori se iveşte prilejul, bătaia de joc şi răzbunarea liderilor." (Bruno, 2006, pag. 91): „Sifonarii, şi avem şi noi aici, fac lucrul ăsta pentru ca să caute să stea un pic mai bine, să aibă nişte beneficii, să aibă nişte ieşiri în plus. Nu i-am înţeles niciodată, n-am fost de acord." (Istodor, 2005, pag. 297). „Însă nu în toate puşcăriile sunt iubite sifoanele şi nu toţi oamenii-l iubesc. Astea se acceptă acuma, că nu mai e puşcăria care era înainte. Eu ştiu, aveam un sifon în cameră, să-l omoare toţi din bătaie, să-l dea afară pe uşă. Nu, acuma dacă te-a prins de un sifon, e mai rău." (Istodor, 2005, pag.189).

O ierarhizare a deţinuţilor în cadrul închisorii se realizează şi în funcţie de autoritatea şi prestigiul dobândit în cadrul respectivei instituţii, existând din această perspectivă trei categorii: la cel mai înalt nivel întâlnim „şmecherii", o categorie restrânsă de indivizi care au autoritate şi se bucură de prestigiu în rândul celorlalţi deţinuţi. Aceştia au dreptul la cele mai bune paturi şi îşi pot asigura foarte uşor protecţia, un aspect extrem de important pe fondul unor actuale sau viitoare conflicte cu colegii de celulă şi nu numai: „Secţia era condusă de un grup restrâns de deţinuţi, numiţi „cocoşii", care aveau o reputaţie de duri. Ei controlau totul, inclusiv televizorul închisorii care era dat la maxim în majoritatea timpului. Era aproape de patul meu, dar n-am îndrăznit să-l dau mai încet. Numai conducătorii aveau dreptul să o facă. Sâmbăta, aproape cincizeci de deţinuţi se înghesuiau lângă patul meu să vadă desene animate." (Istodor, 2005, pag. 322). La polul opus, îi întâlnim pe „fraieri", deţinuţi care

BDD-V617 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 17:00:53 UTC)

„ocupă treapta cea mai de jos; ei sunt cei care se ocupă de muncile considerate degradante în camera de detenţie (curăţenia, făcutul paturilor, spălatul hainelor, etc.)” (Dobrică, 2008, pag.11). Între cele două categorii atât de diferite întâlnim o clasă de mijloc, aşa numita categorie a deţinuţilor „obişnuiţi”, care au un comportament normal în cadrul penitenciarului, atât în raport cu cadrele, cât şi cu ceilalţi deţinuţi: „Dacă eşti luat de prost, o duci rău. Asta înseamnă că toată puşcăria ta care-ai să faci în pedeapsa respectivă nu trebuie să ridici niciodată tonul la nimeni. Chiar dacă te bate, chiar dacă te înjură sau mai ştiu eu ce se întâmplă. Şi atunci nu-ţi convine chestiile astea. Nu trebuie să fii nici prost, dar nici al dracului; să stai în banca ta şi, când e vorba să răspunzi, să fii răspunzător de tine. Adică să răspunzi cu aceeaşi monedă. Sau, mai nou acuma, dacă ştii să-l baţi din vorbe, e şi mai frumos. Cel mai plăcut e să-l baţi pe un om din vorbe...Deci, asta e o ...pot să spun, mai grea ca cum mi-ar da, eu ştiu, trei-patru coţi. Că se bate el singur. Deci suferă raţiunea lui foarte mult.” (Istodor, 2005, pag.188).

Există mai mulţi factori care concordă pentru plasarea unui deţinut într-o anumită categorie dintre cele menţionate mai sus. În primul rând, este vorba de violenţa fizică: „deţinuţii puternici fizic sunt cei care „fac legea” în penitenciare, cei slabi fizic neavând altă posibilitate decât pe cea a supunerii.” (Dobrică, 2008, pag.11). Dar forţa fizică nu reprezintă o certitudine care îl poate plasa pe un deţinut într-o anumită categorie; de asemenea, este foarte important şi accesul la resurse economice, resurse care pot veni din partea familiei, deoarece se subînţelege faptul că un deţinut vizitat des primeşte şi pachete consistente, dar şi modul în care acesta „se descurcă” în interiorul închisorii. În acest mediu aproape orice lucru poate fi tranzacţionat, o practică foarte des întâlnită, cunoscută şi tolerată chiar şi de cadrele instituţiei fiind „caleaşca”: "în orele fără program, cu cadrele ignorând, după ce pleacă cadrele, între ferestre, „pe caleaşcă”, în orele de program, din puşcăriaş în puşcăriaş, sau „la aer”, cică fentând privirea gardianului. Comerţul. Pe bani. Troc. Pentru unii, părăsiţi, sursă de mici bucurii, pentru alţii, speculaţii plăcute şi apropierea de plăceri de afară. Hoţul nu aşteaptă de la stat totul, că moare fără plăceri. Se descurcă. (Istodor, 2005, pag. 321). În închisoare, instituţie care reproduce, în mare, caracteristicile lumii în care trăiesc oamenii normali, moneda de schimb pentru mărfurile tranzacţionate nu este, aşa cum ne-am aştepta, banul, ci ţigările, care pot fi schimbate pe alimente, haine sau chiar pe diverse servicii. (Dobrică, 2008): „Din cauză de lipsă de ajutor, m-am descurcat şi eu. Era profitabilă ca preţ. Cu materialele la îndemână, am făcut un cazan şi un sistem de răcire. În sticle de plastic puneam cartofii tăiaţi mărunt cu zahărul. Aşteptai 3-4 zile să fiarbă şi, dacă aveai noroc ca atunci să nu vină percheziţia, scoteai dintr-un kil de cartofi şi un kil de zahăr aproape 1,5 kg de ţuică pe care luai 15 pachete de ţigări.” (Istodor, 2005, pag. 189).

3. "Regulile casei" "şi adaptările secundare" în mediul penitenciar

„Lumea instituţiei totale este o lume ale cărei exigenţe fundamentale exclud autonomia individului şi posibilitatea ca acesta să aibă posibilitatea (sau senzaţia acestei posibilităţi) de a-şi controla viaţa. Procesele analizate anterior urmăresc transformarea individului din „cea mai de neînlocuit fiinţă” (după expresia lui Gide) într-o piesă standardizată a sistemului. Paradoxul penitenciarului ca instituţie este acela că trebuie să „reformeze” indivizi foarte diferiţi într-un context care presupune uniformitate şi uniformizare. Mai exact, penitenciarul este supus constrângerilor oricărei instituţii birocratice;

BDD-V617 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 17:00:53 UTC)

motivaţia fundamentală folosită pentru atacurile la adresa eului (diferitele temeiuri invocate ca raţiunile sanitare, responsabilitatea pentru sănătatea şi viaţa deţinuţilor, siguranţa, etc.) sunt „foarte des, simple raţionalizări determinate de eforturile de administrare a activităţii cotidiene a unui mare număr de persoane, într-un spaţiu limitat şi cu cât mai puţine resurse cheltuite.” (Goffman, 2004,pag.51). În acelaşi timp, fiecare individ reprezintă un univers singular; „reformarea” sa reclamă tipuri de intervenţie, incompatibile cu administrarea birocratică. Sociologii, psihologii şi asistenţii sociali ar trebui să încline balanţa în favoarea „reformării indivizilor”; numărul extrem de redus al acestor specialişti în sistemul penitenciar românesc constituie semnul vizibil al dominanţei funcţiei de supraveghere.”(Dobrică, 2008, suport curs nepublicat, pag.34). Uşor-uşor, pe parcursul obişnuirii deţinutului cu modul de viaţă din penitenciar, acesta ajunge să cunoască „regulile casei”, definite de Goffman drept acel „set de recomandări şi interdicţii relativ explicite şi oficiale care descriu principalele cerinţe cu privire la comportamentul instituţionalizatului. Aceste reguli descriu ciclul de viaţă auster al individului. Procedurile de la intrarea în instituţie, care îl deposedează pe nou-venit de elementele de sprijin pe care le-a folosit anterior, pot fi privite ca fiind modalitatea prin care instituţia îl pregăteşte pe individ pentru a trăi în conformitate cu regulile casei.” (Goffman, 2004, pag.52). Cei care se află la a doua condamnare au experienţă în viaţa penitenciară şi au învăţat care sunt modalităţile prin care pot scăpa, măcar în parte, de exigenţele cadrelor, adică aplică aşa-numitele „adaptări secundare”, cum le numeşte Goffman. Adaptările secundare sunt „un fel de locuinţă pentru eu”, deoarece odată plasat în mediul penitenciar, individul încearcă să-şi reorganizeze o parte din comportament, făcând eforturi mari de a recâştiga măcar o parte din autonomia pe care o avea atunci când se afla în libertate şi mai mult decât atât, de a avea impresia că îşi poate controla propria viaţă, un lucru extraordinar de important pentru orice persoană, indiferent dacă este deţinut sau nu.

În consecinţă, putem afirma că penitenciarul românesc este un tip specific de instituţie totală, cu un sistem de organizare ce impune respectarea de norme şi regulamente riguroase, în care viaţa indivizilor este planificată în cel mai mic detaliu. Cu toate acestea, pe lângă normele formale care trebuie respectate de toată lumea, deţinuţii au dezvoltat un sistem de norme informale, cunoscute şi tolerate de multe ori de cadrele instituţiei, norme care încearcă să reclădească în spaţiul punitiv măcar o parte din viaţa pe care oamenii au dus-o înainte de a fi privaţi de libertate. Putem spune că aceşti indivizi încearcă, pe cât posibil, să-şi construiască în închisoare o copie a vieţii lor de dinainte, în contextul existenţei obligaţiei de a respecta rutina impusă prin regulamentul oficial al închisorii şi a poziţiilor diferite de putere în care se află în comparaţie cu cadrele instituţiei.

4. Limbajul în penitenciar, formă de adaptare secundară

Limbajul utilizat în spațiul din spatele gratiilor a fost analizat de autorii străini încă din anii 1940. Astfel, Sykes (1958) îl denumește "limbajul din lumea ascunsă", iar autorul este de părere că acesta poate fi comun grupurilor periferice sau subculturilor delincvente, formate din cerșetori, prostituate, traficanți. După condamnare, actorii acestor spații marginale ajung în penitenciar, unde vor continua să folosească aceleași cuvinte. Din acest punct de vedere, argoul este împrumutat ca sintaxă, intonație și semnificație din limbajul-sursă, adică de pe stradă. Totuși, există numeroase cuvinte care au fost create în spațiul carceral, fiind un produs exclusiv al acestui mediu și a activităților care își au locul principal de desfășurare universul

BDD-V617 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 17:00:53 UTC)

carceral. Astfel, după cum observa Sykes (1958), argoul reflectă modul de viață din interiorul grupului de deținuți, tocmai de aceea este atât de "plin de amărăciune și defetism".

Argoul îndeplinește totodată și funcția de a organiza și structura sistemul social din penitenciar. Este o formă a limbajului la care nu au acces decât cei inițiați, aceia care deja sunt familiarizați cu "regulile casei", prin utilizarea argoului se demonstrează de către deținut apartenența la un anumit grup, dar și loialitatea față de acesta. (Crewe, Einat, 2008). Prin utilizarea acestui limbaj, o persoană privată de libertate își arată apartenența la un anumit grup în care interacționează frecvent, dar se identifică și așa-numitele "soluții alienate la suferințale încarcerării", adaptările secundare la care am făcut referire anterior. Folosind un cod comun, care este greu de identificat de gardieni și aproape imposibil pentru aceia care vin din afara spațiului carceral, deținuții își construiesc o lume a lor, o lume în care nu se simt singuri, ci se simt înțeleși și puternici. (Bondeson, 1989). Ei consideră că prin utilizarea argoului penitenciar pot eluda, măcar în parte, regulamentele oficiale ale instituției și simt că și-au recâștigat măcar o bucată din libertatea pe care au pierdut-o o dată cu intrarea pe porțile penitenciarului. În același sens, "familiarizarea cu limbajul infractorilor poate funcționa ca indicator al afilierii la subcultura criminală." (Bondeson, 1989, p.107). cu cât un deținut cunoaște mai multe cuvinte din argou și le folosește mai fluent, cu atât acesta este mai repede acceptat în rețelele de prieteni. În opinia autorului, cunoașterea argoului reprezintă un bun indicator al procesului de criminalizare și, totodată, un predictor important al recidivei.

În ceea ce privește limbajul folosit de cadre în spațiul de detenție, putem afirma că specificul închisorii de instituție închisă se reflectă și în limbaj, având în penitenciare un limbaj oficial și unul neoficial, utilizat ori între cadrele de supraveghere și superiorii acestora, dar și în personalul de pază și deținuți. În multe din vizitele în spațiul carceral am observat că, în special cadrele care se ocupă de supravegherea deținuților, utilizează un limbaj formal în discuțiile cu persoanele din exterior și un alt limbaj, un argou, în discuțiile dintre el sau cu deținuții.

Limbajul oficial "are grijă să amenajeze decorul în care-și clădește ficțiunile, apoi le împopoțonează cu rămășițele realității interzise. Orice limbă de lemn comportă o modalitate deschisă – limba de aparat- și modalitatea ascunsă, pe care o putem numi pseudo-limba naturală." (Zafiu, 2002, p. 91).

Referitor la argoul penitenciar, acesta a apărut, așa cum am menționat, ca limbaj al grupurilor marginale ale societății sau ca o formă de protest lingvistic în fața autorităților totalitare. Astfel, argoul penitenciar se analizează în concordanță cu argoul din societatea liberă, din care se și inspiră, însă, așa cum am precizat, acesta reprezintă mult mai mult decât argoul societății libere, deoarece prezintă trăsături specifice mediului carceral, fiind, pe lângă alte metode, o modalitate de adaptare secundară a deținuților.

Primul glosar de jargon a fost întocmit în Franța, în 1554, scopul lui fiind acela ca oamenii care înfăptuiau justiția să înțeleagă ce spuneau inculpații. Mai târziu, celebrul Vidoq, un tâlhar angajat de poliție, a alcătuit un dicționar de argou la sfârșitul domniei lui Napoleon, dicționar care conținea în jur de 800 de cuvinte și expresii. În România, prima listă cu termeni de argou penitenciar a apărut târziu, în 1861; astfel, N.T.Orășanu, în cartea "Întemnițările mele politice", a înscris și o listă de termeni din limbajul deținuților de drept comun și din "jargonul cartoforilor de cafenele". Această listă a fost preluată integral de G. Baronzi, în 1872, în lucrarea Limba *română și tradițiunile ei*, ca ilustrare pentru "limba cărăitorilor".

BDD-V617 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 17:00:53 UTC)

Studiile românești referitoare la argou au fost întrerupte după instalarea regimului comunist la putere: "în politica linvistică a totalitarismului românesc, argoul a fost obiectul unei ostilități permanente. Atitudine perfect explicabilă- dat fiind potențialul său subversiv și natura sa de limbaj al grupurilor marginale- surpinzătoare doar prin ducerea la extrem. Argoul era așadar respins pentru că folosirea lui aparținea grupurilor- deopotrivă de periculoase- ale plebei și ale elitei; viziunea utopică a dispariției grupurilor marginale plasa argoul în categoria resturilor burgheze, transmise numai prin canalul insuficient ideologizat al familiei."(Zafiu, 2002, p. 95).

Comunicarea sub această formă apare așadar spontan, afirmându-se dintr-o necesitate de apărare, de avertizare, argoul fiind, de altfel, "reflexul nesupunerii, un act nemărturisit de revoltă. De-asta puterile totalitare se încrâncenează să sufoce acest agent periculos al nesupunerii. El creează un sentiment de complicitate și de familiaritate, compensând banalitatea limbajului oficial prin producerea de surprize lexicale. Prin marea lui putere de a lua în glumă sau de a ironiza autoritatea, o face mai ușor de suportat unor oameni asupra cărora ea se manifestă violent." (Astaloș, 2002, p. 257).

Prezentăm în final o scurtă listă de cuvinte și expresii din argoul penitenciar, întâlnite mai ales în penitenciarul București-Rahova, însă cu mențiunea că acestea sunt utilizate de persoanele private de libertate în toate penitenciarele din țară. Argoul penitenciar cuprinde, fără dubii, termeni mult mai mulți decât cei prezentați aici și este într-o continuă îmbunătățire, însă termenii de mai jos sunt strict pentru exemplificare.

Vocabular:

-**băiat:** deținut cu statut superior
-**bighidiu:** tînăr între 18 și 21 ani
-**bombardier, smardoi**: deținut bătăuș;
-**bomboan**e: somnifere procurate de la alți deținuți;
-**broscuțe**: membrii grupei de intervenție;
-**bulangiu:** deținut care practică relații homosexuale
-**caleașcă**: sacoșă de plastic prevăzută cu sfoară sau fâșii din material textil care circulă pe fereastră, pe exteriorul clădirii, cu ajutorul deținuților, pentru a transporta anumite bunuri;
-**carantină**: deținut nou-venit în penitenciar;
-**cioacă**: comerț ilegal;
-**combinație:** schimb nepermis între deținuți;
-**crocodil:** telefon mobil;
-**cuțit penal**: capacul unei cutii de conserve, coada ascuțită a unei linguri sau alt obiect tăios;
-**exivă**: scrisoare, bilețel;
-**fetiță**: deținut care își oferă serviciile în cadrul unor relații homosexuale;
-**gabor**: personal din penitenciar;
-**gardă**: personalul de pază;
-**ghium**: recipient în care se distribuie mâncarea deținuților;
-**haladit, hienă, rechin**: deținut recidivist, cu experiență;
-**has**: mâncare
-**malaciucă**: marfă, droguri;
-**maralog**: deținut în vârstă, neputincios;

BDD-V617 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 17:00:53 UTC)

-**pachetar**: deținut ce primește pachete de la familie, însă alți deținuți se folosesc de bunurile primite;
-**panaramă**: deținut în care nu poți avea încredere;
-**pentagon**: comanda penitenciarului;
-**săgeată, trepăduș**: deținut ce execută anumite comenzi trasate de către deținuți cu statut superior în penitenciar (de exemplu: pedepsește, obține informații, își asumă responsabilitatea pentru fapta altuia;
-**sclav**: deținut care execută munci în locul altor deținuți (de exemplu: spălatul lenjeriei, curățenia în cameră) în schimbul anumitor favoruri sau recompense (de regulă, materiale). Acest deținut provine de obicei din rândul deținuților necăutați de familie sau al celor vulnerabili;
-**sifon**: deținut care informează cadrele;
-**spadasin**: deținut care lovește cu cuțitul;
-**stricăciune**: deținut care fură de la alți deținuți;
-**țeap**ă: păcăleală;
-**terorizat**: deținut care se adaptează mai greu la viața de detenție;
-**tramvai:** deținut sau cadru care transportă obiecte interzise;
-**urs**: analfabet, prost.

Expresii:
-**a face oroc:** a fura de la alt deținut
-**a lăchi**: procedură prin care un deținut este umilit. Ulterior, deținutul lăchit este exclus de la orice activitate comună și nu este atins;
-**a merge pe burtă**: a se preface că nu s-a întâmplat nimic;
-**a vinde**: a informa cadrele cu privire la o activitate interzisă de regulament.

Bibliografie:

Astaloș, George, 2002. *Pe muchie de șuriu. Cânturi de ocnă*, București: editura Tritonic.
Bruno, Ştefan, 2006. Mediul penitenciar românesc. *Cultură şi civilizaţie carcerală.* Iaşi: Institutul European.
Crewe, B; Einat, T. 2008. "Argot (Prison)" in Y. Jewkes, J. Bennet (ed), *Dictionary of Prisons and Punishment*, William, Cullompton.
Dobrică, Petronel, 2008. *Supraveghere şi reeducare. Despre scopurile oficiale ale instituţiei penitenciare, ca spaţiu de executare a sancţiunilor privative de libertate.* Bucureşti: suport curs nepublicat.
Dobrică, Petronel, 2008. *O abordare sociologică a penitenciarului. Pentru o sociologie a instituţiilor totale.* Bucureşti: suport curs nepublicat.
Durnescu, Ioan, 2009. *Asistenţa socială în penitenciar*. Iaşi:Polirom
Goffman, Erving, 2004. *Aziluri: eseuri despre situaţia socială a pacienţilor psihiatrici şi a altor categorii de persoane instituţionalizate*. Iaşi: Polirom.
Istodor, Eugen, 2005. *Vieţaşii de pe Rahova. Din mărturiile unor condamnaţi pe viaţă.* Iaşi: Polirom.

BDD-V617 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 17:00:53 UTC)

Sykes, G.M. (1958/1974). *The society of captives. A study of a Maximum Security Prison*, Princenton University Press, Princenton, New Jersey.
Zafiu, Rodica, 2002. *Diversitate stilistică în România actuală*. Editura Universității București.

BDD-V617 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 17:00:53 UTC)